EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Opinió | 38 | Actualitzat el 09/05/2012 a les 13:11

Feblesa de la R+D+I a l'empresa catalana

L'estratègia empresarial en termes de definició d'objectius econòmics ha estat marcada tradicionalment pel curt termini. La relació entre administradors i accionistes s'emmarca en la disparitat de prioritats a l'hora d'adoptar decisions transcendentals per a l'empresa, com és la inversió en recerca, desenvolupament i innovació, coneguda com a R+D+I. Els accionistes, centrats en obtenir el màxim rendiment de les seves inversions a curt termini, poden obstaculitzar les decisions d'aquell consell d'administració que, amb la voluntat de fer créixer l'empresa en el llarg termini, estableixi una línia de finançament per a les activitats de recerca.

Els models macroeconòmics de creixement han estat, en línies generals, consistents amb el fet que una inversió sostenible en R+D+I, definida com a taxa de progrés tecnològic, és la base de la dinamització futura de l'economia i del creixement del capital i el benestar a llarg termini. A nivell microeconòmic, en models de la teoria del productor, la despesa en R+D+I també s'ha definit com el pilar fonamental per al creixement de l'empresa, malgrat els conflictes mencionats basats en les decisions a curt termini ja que, de fet, els resultats provinents de l'R+D+I no acostumen a aparèixer fins transcorreguts diversos exercicis des del moment en què es duu a terme la inversió.

En els últims anys, la conscienciació pública i empresarial que invertir en R+D+I és fonamental per al creixement de les empreses i de l'economia en general s'ha evidenciat, tot i que encara ens trobem molt lluny de l'horitzó desitjable.

Les comparacions són inevitables a l'hora de parlar de magnituds. Segons les últimes dades disponibles, de l'any 2009 i provinents de l'organisme Eurostat, Catalunya destina 450.5 euros per habitant i any a l'R+D+I, dels quals menys de la meitat (221.8 euros) procedeixen del sector empresarial. Aquesta dada se situa encara lluny de les magnituds d'altres comunitats autònomes de l'estat com per exemple els 630.6 euros del País Basc, els 631.8 de la Comunitat Foral de Navarra o els 619.4 de la Comunitat de Madrid. A més, en termes absoluts i relatius, en aquestes autonomies, el pes de l'empresa en relació a la seva inversió en R+D+I també és força superior, amb despeses de 485.2, 434.9 i 339.2 euros respectivament. D'aquestes dades es desprèn que, mentre que la inversió pública en R+D+I és més igualitària en termes regionals a l'estat, la inversió privada destaca a les comunitats esmentades.

La comparació a nivell europeu també és força il·lustrativa. Catalunya es troba prop de la mitjana en inversió en R+D+I en euros per habitant, que se situa en 473.6 euros per a la UE27, però ja es distancia més si fem referència a l'àrea Euro, on la xifra és de 557.4 euros. En termes d'inversió provinent del sector empresarial, el volum d'inversió és de 292.2 euros i 344.2 euros, respectivament, sent més alt que el català en ambdós casos. Les empreses catalanes, doncs, encara es troben allunyades del procés de convergència amb les regions líders, amb altes inversions en R+D+I provinents de les empreses, com els 1208.9 euros per habitant i any que s'inverteixen a la regió alemanya de Beden-Wüttemberg, els 937.3 euros de la regió francesa que inclou i envolta Paris, l'Île-de-France, o els 953.8 euros que les empreses de Luxemburg inverteixen de mitjana en R+D+I en termes d'euros per habitant i any.

Si mirem més a fons les empreses catalanes, i segons estudis de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), només al voltant d'un 25% (dades del 2009) declaren ser "una empresa que innova, genera noves tecnologies" o, més en general, "destina fons a l'R+D+I". Cal afegir, a més, que la despesa de les empreses catalanes en recerca, desenvolupament i innovació es va reduir de mitjana un 4.5% entre els anys 2008 i 2009, tendència que s'ha mantingut, i probablement empitjorat, fins a l'actualitat d'acord amb la dinàmica generalitzada a Espanya i Europa.

Conscients de les dificultats que en l'estructura d'una gran empresa representa la justificació de les inversions en R+D+I, els organismes legislatius han anat definint una sèrie, cada vegada més àmplia, de mesures i incentius amb l'objectiu de promoure-hi les activitats d'innovació. Les modalitats dels incentius han anat incrementant, sempre girant al voltant de quatre eixos centrals: les subvencions a fons perdut, els anomenats crèdits tous, les línies de finançament o el capital risc, a més d'algunes altres sub-modalitats financeres. No obstant això, i a causa de la conjuntura econòmica, les dotacions a aquestes línies d'ajut i finançament s'han vist substancialment reduïdes, en gran part influïdes pel baix cost polític que representa una disminució en aquestes partides encara que això signifiqui renunciar a unes taxes de creixement econòmic més elevades en un futur no tan llunyà.

Les dades són clares. I els arguments que hi ha al darrere poden ser entesos, però l'evidència empírica acumulada durant les últimes dècades denota que si estanquem o, pitjor encara, reduïm l'aposta present per a la recerca, la innovació i el desenvolupament de noves tecnologies i productes, el paper de l'empresa catalana, fonamental en el desenvolupament de l'economia del país, pot quedar seriosament afectat. La clau del sector empresarial de Catalunya es presenta en termes de la projecció en R+D+I. Una clau per obrir un pany anomenat creixement econòmic.